

Profesia în armonie cu pasiunea

Motto: "Funcția artei este de a educa, nu de a fi rentabilă" (Riccardo Muti)

- **Interviu cu Michael Damian, compozitor, dirijor, profesor și muzicolog –**

De Lucreția Berzintu

În vibranta lume a muzicii, fiecare notă reprezintă o poveste, iar fiecare instrument își aduce propria voce într-un cor sonor de emoții și exprimare artistică.

Astăzi, am bucuria de a sta de vorbă cu domnul Michael Damian, un artist talentat care și-a dedicat viața universului sonor și captării inimilor ascultătorilor. A răspuns cu amabilitate la rugămintea de a-mi acorda un interviu, pentru care îi mulțumesc!

Cu o carieră bogată și influentă, Michael Damian este întâi de toate un compozitor pasionat care împărtășește viziunea personală și autentică.

În acest interviu, vom discuta despre rădăcinile sale muzicale, despre studii, activitate profesională - atât în România cât și în Israel, pregătire academică, studii și lucrări selective, concerte, premii și experiență didactică.

Întrebare:

Lucreția Berzintu (L.B.): V-ați născut în orașul Botoșani, România. Dacă ar trebui să vă prezentați cititorilor noștri, cum ați face-o, în câteva cuvinte?

M.D.: Muzician israelian, născut la Botoșani, cu studii liceale la Iași și academice la București, ulterior completate cu un doctorat la Universitatea Bar-Ilan din Israel, actualmente compozitor, dirijor, muzicolog și profesor.

L.B.: Cum a început pasiunea pentru muzică, inclusiv pentru violă?

M. D.: Am început încă de la o vârstă foarte fragedă să cânt la pian, iar apoi la 7 ani am început lecțiile de vioară. Studiul vioarei l-am continuat cu consecvență ani de-a rândul până la absolvirea liceului în 1973. După absolvirea studiilor universitare (secțiunile compoziție și dirijat orchestră) m-am orientat spre studiul violei, la sugestia dirijorului Iosif Conta, care în acel moment avea mare nevoie de violiști în Orchestra Radio. Dar vocația mea a rămas în continuare cea de compozitor, vocație careia i-am rămas credincios până în ziua de azi.

L.B. : Cum v-ați orientat spre dirijat?

M.D. : A fost o pasiune spontană care a început încă din anii școlii (generale). Îmi plăcea la nebunie să citesc partituri și să le dirijez imaginar. Să le devorez, pur și simplu.

Primele noțiuni de dirijat le-am căpătat de la regretatul maestru Corneliu Calistru, pe atunci proaspăt dirijor al Operei din Iași.

În anii de liceu am dirijat orchestra de cameră a Liceului "O. Băncilă".

La începerea studiilor universitare am intrat la clasa de dirijat a maestrului Constantin Bugeanu, cu care am studiat foarte aprofundat timp de trei ani. Pe parcursul studiilor am fost solicitat să dirijez diferite formații și ansambluri alcătuite din studenți.

În vara anului 1976 am participat la cursurile de dirijat de la Weimar, sub îndrumarea cunoscutului dirijor Kurt Masur.

În 1979 am absolvit studiile cu diploma de Master, în dirijat și compoziție.

În continuare am dirijat câteva concerte cu orchestrele filarmonicilor din Ploiești și Brașov, și am participat la câteva ediții ale festivalului "Tineri dirijori", ce avea loc în fiecare an la Bușteni, cu orchestra Filarmonicii din Ploiești. În '83 nu mi-a mai fost acceptată participarea pe motivul înaintării actelor pentru plecare definitivă din România.

Și, desigur, e cazul să menționez și activitatea ca dirijor al corurilor și orchestrelor din cadrul Comunității Evreilor din București și Brașov, activitate ce mi-a fost extrem de benefică.

L.B.: Care sunt influențele muzicale și academice care au contribuit cel mai mult la dezvoltarea dumneavoastră ca muzician și compozitor?

M.D.: A fost întâi de toate o chemare, însoțită de o aprofundare foarte serioasă a meseriei de compozitor în toate tainele ei. Și aici bineînțeles că s-au simțit influențele unor maeștri de excepție pe care i-am avut în Conservator (printre ei Anatol Vieru, Aurel Stroe, Ștefan Niculescu și alții).

L.B.: Există teme preferate în creațiile dumneavoastră?

M.D.: Nu știu dacă să le numesc "preferate", dat fiind că mi s-au strecurat oarecum fără intenție în compozițiile mele de până acum. În general nu sunt adeptul muzicii cu tematică, dar aş putea menționa, spre exemplu, mitul despre zeul Pan, care m-a fascinat și pe baza căruia am compus două lucrări: una pe versurile lui Blaga, intitulată "PAN" pentru orchestră, cor, solo tenor și solo nai, (cântată la București și Iași) și alta "PAN FAREWELL" scrisă în ultimii ani și cântată în Israel (la Tel Aviv și Ierusalim). Un alt mit este cel al lui Marsyas, prezent în sonata mea pentru flaut (care inițial avea alt titlu iar ulterior a fost modificat).

L.B.: Vă rog, descrieți ceva din experiențele dumneavoastră deosebite ca dirijor.

M.D.: Ar fi poate multe experiențe de descris, dar iată, o să menționez (aici cred că e momentul) un concert pe care l-am dirijat cu orchestra Île de France din Alfortville (Paris) cu lucrări de compozitori cehi: Smetana, Dvořák, Janacek. A avut loc în toamna lui 2005 și a fost ca o încununare a cursului de dirijat făcut sub îndrumarea maestrului János Fürst. Pentru mine a fost o adevărată revelație contactul cu un excepțional pedagog în arta dirijatului, precum și cu orchestră de mare nivel profesional.

Altă experiență remarcabilă a fost cea de dirijor asistent al maestrului Leon Botstein (dirijor american, muzicolog și președinte al Colegiului Bard-Red Hook-NY.USA), experiență care a avut loc între anii 2007-2010 și care m-a propulsat mult în cariera dirijorală.

L.B.: Care sunt principalele obiective atunci când predați muzică?

M.D.: Acelea de a le dezvolta studenților și elevilor dorința de a face muzică și de a le transmite acestora un bagaj de cunoștințe teoretice, estetice, s.a.m.d., care să-i ajute la înțelegerea muzicii.

L.B.: Cum vedeți evoluția muzicii contemporane și care sunt opiniile dumneavoastră despre direcțiile actuale în compoziție și interpretare?

M.D.: E foarte greu de răspuns. Nu știu de unde s-o iau. Suntem într-o epocă în care vedetismul e la modă și e pus la loc de mare cinste în lumea muzicii și a artelor în general. Foarte mulți artiști se vor valida pe baza acestui criteriu. Or asta nu înseamnă întotdeauna o garanție în favoarea calității și a autenticității în exprimare. Există o multitudine de direcții, de stiluri și metode componistice, care de care mai sofisticate, mai contradictorii și care crează derută printre compozitori. Îți trebuie așadar multă luciditate și discernământ ca să-ți poți găsi o cale proprie de exprimare, care să știi că e a ta și cu care să fii sigur că nu dai greș.

Iar, în interpretare același lucru. Multă derută și multă confuzie. Sunt mulți muzicieni care se consideră validați prin aderarea la maniera sau stilul interpretativ al cutărui pianist sau dirijor notoriu (să zicem al lui Barenboim), și care în felul ăsta își ignoră propria lor personalitate. Iar ultima tendință la modă este orientarea cu orice preț spre edițiile lucrărilor în versiunea lor originală (Urtext), tendință care prinde teren din ce în ce. Se merge în felul ăsta pe ideea unor interpretări strict obiective, complet detașate de personalitatea interpretului. Ideea în sine poate nu e rea. Doar că rezultatul nu pare a fi cel scontat, dat fiind că acest gen de interpretări apar practic golite de orice conținut emoțional.

L.B.: Cum percepeți schimbările în industria muzicii și impactul acestora asupra artiștilor?

M.D.: Depinde ce fel de schimbări. Cele de ordin estetic-stilistic apar oricum, vrând-nevrând, în contextul evoluției curentelor, iar impactul lor asupra artiștilor mi se pare cât se poate de benefic. Greutățile sunt însă de alt ordin în ziua de azi. Suntem nevoiți să ne asigurăm existența zilnică, nu mai trăim epoca în care artele să fie protejate prin grija câte unui rege, a unui duce, a unui papă, etc. Acei mecena care să protejeze muzica și artele nu mai există, a trecut vremea lor. Pe de altă parte percepția asupra muzicii s-a schimbat, gusturile publicului s-au schimbat. Totul merge pe ideea rentabilității: cât de rentabil e să întreprind un teatru de operă, o companie de balet, o orchestră simfonică, ș.a.m.d. Dirijorul Riccardo Muti e printre pușinii care trag un semnal de alarmă în acest sens, spunând: "Funcția artei este de a educa, nu de a fi rentabilă".

L.B.: Educația și împărtășirea cunoștințelor sunt esențiale pentru creșterea și evoluția muzicii. Ce sfaturi aveți pentru tinerii muzicieni care își doresc să urmeze o carieră, ca interpreți, compozitori sau muzicologi?

M.D.: Aș putea să le spun ceva de genul: „să fie pregătiți să sacrifice totul pe altarul artei”, dar ar suna teribil de hilar pentru unele urechi. Dar, se pare că asta e calea, nu ai încotro. Trebuie să dai totul în artă, pe tine însuși, asta e ceea ce trebuie în ziua de azi. Sfatul meu, așadar: să lucreze cu pasiune maximă, să fie plini de energie și entuziasm, chiar dacă recompensele se lasă așteptate și nu vin imediat.

L.B.: Anul 1983 a fost anul emigrării în Israel. Cum ați reușit să vă adaptați la societatea israeliană?

M.D.: Cât se poate de bine. Am întâlnit oameni excepționali, foarte binevoitori, foarte săritori, care s-au oferit să mă îndrume, să mă ajute în procesul de integrare, să obțin loc de muncă, să cunosc muzicieni, profesori, oameni de cultură și să mă adaptez la societatea israeliană.

L.B.: Dacă ar fi să faceți o comparație între România și Israel, care ar fi părerea dumneavoastră despre industria muzicii?

M.D.: Foarte prolifică și în România și în Israel, deși comparativ se desfășoară pe coordonate estetice diferite. Dar e o producție intensă și de foarte bună calitate, în care se pot stabili puncte de reper comune între genurile abordate de compozitorii români și cei israelieni, de la cele camerale simple până la cele mai complexe, cum ar fi oratoriul sau opera.

L.B.: Ce ne puteți spune despre artiștii israelieni de origine română?

M.D.: Sunt artiști excepționali, personalități de mare valoare, care și-au pus amprenta asupra vieții noastre culturale și fără de care viața artistică israeliană nu ar fi ceea ce este. Nu-mi pot imagina de exemplu teatrul israelian fără Lia Koenig, Myriam Zohar sau Sandra Sadeh (toate trei actrițe de excepție), sau viața muzicală fără aportul unui violonist ca Avi Abramovici, sau fără figura emblematică a dirijorului Mendi Rodan, muzician de renume internațional și laureat al Premiului Israel. Sau fără colaborarea de lungă durată a lui Sergiu Comissiona cu orchestrele din Israel. Exemplele ar putea continua...

L.B.: Dacă ați vizitat recent țara natală, cum vedeți România astăzi?

M.D.: Ca pe o țară cu un potențial imens, care în ultimii ani apare ca fiind din ce în ce mai deschisă la tot ce e nou în ziua de astăzi și care poate concura cu țările avansate pe plan științific, cultural și artistic.

L.B.: Aveți ceva de adăugat?

M.D.: Aș putea adăuga că sunt laureatul a câtorva concursuri naționale și internaționale de compoziție în Israel, Malta, Marea Britanie sau Austria.

Lucreția Berzintu,
Canada și UZPR România

AJRP

DR. MICHAEL DAMIAN: Compozitor, dirijor, profesor, muzicolog violist.

STUDII:

Studiile primare și gimnaziale urmate la Liceul No.5 (actualul Otilia Cazimir) din Iași.

Studiile liceale absolvite cu succes în cadrul Liceului de Muzică și Arte Plastice „Octav Băncilă” din Iași, în 1973.

Studiile academice urmate la Conservatorul „C. Porumbescu” (actualmente Universitatea de Muzică) din București- secția compoziție și dirijat orchestră. Profesori -Anatol Vieru-compoziție, Constantin Bugeanu și Iosif Conta-dirijat.

În vara anului 1976 a participat la cursurile de dirijat de la Weimar, sub îndrumarea cunoscutului dirijor Kurt Masur.

A absolvit în anul 1979 cu diploma de M.A. în dirijat și compoziție.

ACTIVITATE PROFESIONALĂ:

Membru al Orchestrei Simfonice Radio Bucharest (1981-1983);

Între anii 1979-1983 mai multe compoziții ale lui Michael Damian au fost executate în diferite orașe din România, precum București, Iași, Satu-Mare, Oradea. În paralel a susținut concerte ca dirijor cu orchestrele Filarmonicilor din Ploiești și Brașov.

În 1982 a fost primit în Uniunea Compozitorilor din România.

Între anii 1981-1983 a activat ca dirijor al corurilor și orchestrelor Comunității Evreilor din Romania (filialele București și Brașov).

Emigrarea în Israel:

Anul 1983 a fost anul emigrării în Israel. În Israel, Michael Damian a fost primit în Uniunea Compozitorilor din Israel și la scurt timp, în A.C.U.M. (Societatea autorilor, compozitorilor și editorilor de muzică) și deasemenea în Israel Musicians' Union (Asociația Muzicienilor din Israel).

A fost membru al Orchestrei Simfonice din Haifa (1984-1987), iar apoi al Orchestrei Radio Jerusalem (1987-2020).

În 1985 a obținut Premiul „Angela and Maurice Clairmont”, iar din 1986 lucrările sale au început să fie cântate în concerte simfonice și camerale din Israel (Haifa, Tel Aviv, Jerusalem, Ramat Hasharon, Rishon Le Zion) și din alte țări (Germania, Italia, Rusia, Bulgaria, U.S.A., Japonia).

În 1991 a susținut cu succes examen ca dirijor în fața Orchestrei Radio Jerusalem, în urma căruia a fost invitat să dirijeze numeroase concerte publice și înregistrări cu lucrări de compozitori israelieni. Aceste înregistrări au fost transmise pe postul de radio „Kol Hamusika” (Voice of Music) din Ierusalim.

În 2002 Michael Damian a obținut titlul de Doctor (Ph.D.) în compoziție și muzicologie din partea Universității Bar-Ilan din Israel, avându-i ca îndrumători pe prof. André Hajdu și prof. Judith Etzion.

În 2004 Michael a câștigat prestigiosul „Premiu al Primului Ministru” pentru compoziție. Festivitatea a avut loc la Conservatorul Național de Muzică-Tel Aviv, premiul fiindu-i înmănat de către Ministrul Culturii din acel an, d-na Limor Livnat. În 2006 Michael a fost trimis ca reprezentant al Israelului în cadrul Orchestrei Filarmonice Internaționale (World Philharmonic Orchestra), alcătuită din muzicieni aparținând tuturor țărilor de pe mapamond. Concertele care au avut loc la Paris, Versailles și Reims, au fost înregistrate pe CD și transmise pe canalul Mezzo.

Între anii 2007-2010 Michael a fost dirijor asistent al lui Leon Botstein, pe atunci director muzical al Orchestra Simfonică din Jerusalem. S-a bucurat de o unanimă apreciere atât din partea muzicienilor, cât și a direcțiunii orchestrei.

În anii următori (2011-2020) Michael a obținut următoarele premii de compoziție: Premiul A.C.U.M.– 2011; Premiul „Mark Kopytman”– 2013; Premiul I la „International Composition Competition, Malta” – 2018. În paralel numeroase lucrări i-au fost interpretate, înregistrate și transmise pe canalul Voice of Music.

În 2020 Michael și-a încheiat activitatea la Orch. Simfonică Jerusalem, iar în 2023 a obținut cel mai recent premiu de compoziție la concursul „Arte Piano”- United Kingdom. Tot în acest an s-a calificat ca finalist în cadrul concursului „Amadeus” din Viena.

De-a lungul anilor Michael Damian a fost deasemenea invitat să susțină numeroase conferințe pe teme muzicologice la Universitatea „Bar Ilan” și în cadrul Asociației Profesorilor de Pian din Israel (IPTA).

PREGĂTIRE ACADEMICĂ:

1979: M.A. în dirijat și compoziție – Universitatea Națională de Muzică, București.

2001: Ph.D. în Compoziție și Muzicologie - Universitatea Bar-Ilan, Israel. Îndrumători: Profesor André Hajdu și Profesor Judith Etzion.

STUDII SUPLIMENTARE:

1976: A urmat cursuri de dirijat la Weimar sub îndrumarea maestrului Kurt Masur- Weimar, Germania.

2002: A urmat cursuri de dirijat la Salzburg sub îndrumarea Prof. Gerhard Markson.

2005: A urmat cursuri de dirijat la Alfortville-Paris sub îndrumarea Prof. János Fürst.

LISTĂ SELECTIVĂ DE LUCRĂRI:

Patru piese pentru pian (<https://www.youtube.com/watch?v=oz6RxRHbMM0>)

„Dans sarcastic” pentru pian (<https://www.youtube.com/watch?v=aG5Y3N6QCHc>)

Sonata pentru vioară și pian.

Dublu Cvintet pentru instrumente de suflat.

„PAN”- poem simfonic vocal pentru tenor, cor, nai (Pan flute) și orch. (text de Lucian Blaga).

„MARSYAS” - sonată pentru flaut solo (<https://www.youtube.com/watch?v=RKG215NArNQ>)

Fantasia și Passacaglia pentru pian. Cvartet de coarde. „Trio-fantasy” pentru flaut, violă și violoncel.

„Impressions” - duo pentru clarinet și fagot. „VIZIUNI DINTR-O LUME NECUNOSCUTĂ” („Visions d’un monde inconnu”) - poem simfonic pentru orchestră. „Inscripție antică” - pentru clarinet și percuție.

„CARTA” - pentru soprană și ansamblu de cameră (text de Lucian Blaga).

(<https://www.youtube.com/watch?v=9ZMFFYskml8>)

CONCERTO-FANTASIE pentru pian la patru mâini și orchestră. „ENIGMA-VARIAȚIUNI” op. 36 de ELGAR – versiunea trio cu pian de M. DAMIAN. (<https://www.youtube.com/watch?v=0YukmCVIOxs&t=12s>) „PARC DE

ATRAȚII” – uvertură de concert pentru orchestră. (<https://www.youtube.com/watch?v=34QrePsidqQ>)

(<https://www.youtube.com/watch?v=cRnePzMbcq>) „PAN’S FAREWELL” – pentru flaut, pian și ansamblu de

camera. (<https://www.youtube.com/watch?v=ysefVqTtrFA>).

CONCERTE ȘI ÎNREGISTRĂRI CU LUCRĂRI PROPRII:

Israel: Orchestra Simfonică Radio Jerusalem, Orchestra Filarmonică Israeliană – Tel Aviv, Orchestra de cameră a kibboutz-urilor - Netanya, Cvartetul de coarde „Kinneret”, Ansamblul de muzică contemporană „Israel Contemporary Players”. Lucrări interpretate în cadrul concertelor „Zilelor Muzicii Israeliene” 2013-2015 de către soliști: Hagai Yodan, Or Yissachar, Hagar Shahal.

S.U.A.: Ansamblul „ALEA III” pentru muzică contemporană-Boston.

Japonia: Jerusalem Symphony Orchestra în Yokkaichi și Tokyo (2016).

Italia: Ansamblul de muzică contemporană-Pescara.

Rusia: Cvartetul de coarde al Filarmonicii din Novosibirsk.

: Cvartetul de coarde „Kinneret”.

Germania: Orchestra Simfonică din Munster; Trio-ul „Enigma” (în Heilbronn și Leipzig).

România: Orchestra Simfonică Radio – București (1981); Orchestrele simfonice din Iași și Satu-Mare (1981-1982). Lucrări camerale cântate în cadrul „Concertelor Dezbateri” organizate de către Uniunea Compozitorilor din România (1982). Concert cu piesa „MARSYAS” la Ateneul Român (Mai-2017).

PREMII: 1985: Premiul Clairmont pentru compoziție (Israel). 2004: Premiul Primului Ministru pentru compoziție (Israel). 2011: Premiul A.C.U.M. pentru compoziție (Israel). 2013: Premiul Mark Kopytman pentru compoziție (Israel). Premiul I la Concursul Internațional de compoziție – Malta. 2023: Premiul II la Concursul Internațional de compoziție „ArtePiano”- United Kingdom. 2023: Finalist la „Amadeus Composition Award”- Viena.

EXPERIENȚĂ CA DIRIJOR: 1979-1983: A dirijat concerte cu orchestrele simfonice din Ploiesti și Brasov - România).1981-1983: Dirijor al corurilor și orchestrelor Comunității Evreilor din Romania (filialele București și Brașov).1984-1985: Dirijor Asistent al Orchestrei Simfonice din Haifa.1991-2001: Numeroase concerte și înregistrări cu Orchestra Simfonică Radio Ierusalim (inclusiv transmisiuni live). Numeroase sesiuni de înregistrări de muzică contemporană cu lucrări de compozitori israelieni. 2005 - Concert la Alfortville-Paris, în urma absolvirii cursului de dirijat condus de Maestrul János Fűrst. 2007-2010: Dirijor Asistent al Orchestrei Simfonice Radio Ierusalim.

RECENZII: -“M. Damian enjoys all the qualities requested by a good conductor. Endowed with an incontestable talent and a remarkable musical sensibility” (Wilhelm Berger- composer).

“...His leadership of the Orchestra was inspiring. His Rossini Overture was fun to listen too; the Galine concerto was spirited and exciting...and his Schubert was auther”

“...In the Jerusalem Symphony Orchestra’s “Open Studio” series, conducted by M. Damian ...very fine tonal balance and accurate intonation in Rossini’s Signor Bruschino - Overture and Schubert’s Symphony No. 4. (“THE JERUSALEM POST”).

“Michael Damian conducted with vitality and elegance ...a wonderful performance of Beethoven’s Symphony No. 2” (“THE JERUSALEM POST”).

“Un excellent concert...une très belle exécution de la cantate de Marcel Goldman sous la direction de Michael Damian” (ALLIANCE FRANCAISE in Ierusalim).

EXPERIENȚĂ DIDACTICĂ:

Studenti și elevi particulari care au fost pregătiți în domeniul teoretic (contrapunct, armonie, compoziție, citire de partituri, analiză) și care au fost acceptați la Academia de Muzică din Ierusalim, Universitatea Tel Aviv și Colegiul de Muzică „Lewinsky” din Tel Aviv.

Consilier pentru lucrări teoretice în cadrul examenelor de Bacalaureat în muzică instrumentală.

Prelegeri pe teme muzicologice susținute la Universitatea Bar Ilan - Ramat Gan și în cadrul Asociației Profesorilor de Pian din Israel (IPTA).